भा. कृ. अनु. प.- केंद्रीय कपास अनुसंधान संस्थान, नागपुर

ICAR-central Institute for Cotton Research, Nagpur

An ISO 9001:2015 Certified Organisation

कापूस हंगाम २०२५-२६: साप्ताहिक पंचविसावा पीकसल्ला

१७ नोव्हेंबर ते २३ नोव्हेंबर २०२५

महाराष्ट्र		मागील आठवड्यातील प्रत्यक्ष पाऊस (मिमी)						पडणाऱ्या पावसाचा अंदाज (मिमी)				
		नोव्हेंबर						नोव्हेंबर				
		11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	धुळे											
	नंदुरबार											
	जळगाव											
	अहमदनगर											
	औरंगाबाद											
	जालना											
	बीड											
	नांदेड											
	परभणी											
	हिंगोली											
	बुलढाणा											
	अकोला											
	वाशीम											
	अमरावती											
	यवतमाळ											
	वर्धा											
	नागपूर											
	चंद्रपूर											
पावसाचे प्रमाण आणि रंग कोड		0.1 to 2.4 मिमी		2.5 to 15.5 मिमी		15.6 to 64.4 मिमी			64.5 to 115.5 मिमी		115.6 to 204.4 मिमी	
पावसाची श्रेणी		खूप हलका पाऊस		तुरळक पाऊस		मध्यम स्वरूपाचा पाऊस			मुसळधार पाऊस		अति मुसळधार पाऊस	

पीक स्थिती:

अकोला येथे, पीक बोंड वाढीपासून ते बोंड फुटण्याच्या आणि वेचणीच्या अवस्थेत आहे. लवकर पेरलेली आणि उशिरा पेरलेल्या कापसाच्या जातींमध्ये वेचणी सुरू झाली आहे. कीटकनाशकांची फवारणी करण्यात आली आहे. काही शेतांमध्ये तपकिरी डाग, मायरोथेशियम पानावरील डाग आणि करप्या रोगाचा प्रादुर्भावही नोंदविण्यात आला आहे.

नांदेड येथे, पेरलेला कापूस बोंड परिपक्वता आणि वेचणीच्या अवस्थेत आहे. आधी आणि वेळेवर पेरलेल्या पिकामध्ये

वेचणी सुरू आहे. पिक संरक्षणाच्या उपाययोजना करण्यात आल्या आहेत. शेतात तणांचा प्रादुर्भाव दिसून आला आहे. शेतात पांढरी माशी आणि गुलाबी बोंड अळीचा प्रादुर्भाव आढळून आला आहे. तसेच करप्या रोगाचा आणि बोंड कुजण्याचा प्रादुर्भावही नोंदविण्यात आला आहे.

राहुरी येथे कापूस पिक बोंड फुटण्याच्या आणि वेचणीच्या अवस्थेत आहे. वेचणी सुरू आहे. शेतात तणांचा प्रादुर्भाव दिसून आला आहे. रसशोषक कीटकांचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीपेक्षा कमी आहे, परंतु गुलाबी बोंड अळीचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीपेक्षा जास्त नोंदविण्यात आला आहे. टी.एस.व्ही. मुळे २५ ते ३८ टक्के नुकसान आढळले आहे. खालच्या पानांच्या थरात बोंड कुजण्याचा प्रादुर्भावही नोंदविण्यात आला आहे.

पीक सल्ला:
अकोला येथे, शेतकऱ्यांना कापसाची स्वच्छ वेचणी करण्यास प्राधान्य देण्याचा सल्ला देण्यात येतो. कापूस पिकाच्या बोंड विकासाच्या अवस्थेत कापसाचा पिकाच्या नंतरच्या टप्प्यात पानांचा लालसरपणा टाळण्यासाठी १% युरिया आणि १% मॅग्नेशियम सल्फेटची फवारणी करावी. गुलाबी बोंडअळीचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीपेक्षा (ETL) जास्त म्हणजे सलग तीन रात्री प्रति सापळा ५ ते ८ पतंग अथवा हिरव्या बोंडांपैकी ५ ते १०% बाधित असल्यास, फेनव्हॅलरेट २० ईसी @ २०० मिली किंवा लॅम्ब्डा-सायहॅलोथ्रिन ५ ईसी @ २०० मिली किंवा सायपरमेथ्रिन १० ईसी @ २५० मिली किंवा सायपरमेथ्रिन २५ ईसी @ १०० मिली किंवा डेल्टामेथ्रिन २.८ ईसी @ २०० मिली किंवा अल्फामेथ्रिन १० ईसी @ १२० मिली किंवा फेनप्रोथ्रिन १० ईसी @ ३०० मिली प्रति एकर या प्रमाणात फवारणी करावी. पानांवरील बुरशीजन्य डाग आणि बाहेरील बोंड कुज या रोगांच्या नियंत्रणासाठी अझॉक्सिस्ट्रोबिन १८.२% + डिफेनोकोनॅझोल ११.४% एससी @ १० मिली किंवा प्रॉपिकोनॅझोल २५ ईसी @ १० मिली किंवा थायोफानेट मिथाइल ७० डबल्यूपी @ २५ ग्रॅम किंवा कार्बेन्डाझिम ५० डबल्यूपी @ ४ ग्रॅम किंवा (कार्बेन्डाझिम १२% + मॅन्कोझेब ६३% डबल्यूपी) @ २५ ग्रॅम किंवा क्रेसॉक्सिम मिथाइल ४४.३ एससी @ १० मिली किंवा प्रोपिनेब ७० डबल्यूपी @ २५ ग्रॅम किंवा (मेटिरॅम ५५ % + पायराक्लोस्ट्रोबिन ५% डबल्यूजी) @ २० ग्रॅम किंवा (फ्लक्सापायरॉक्सॅड १६७ ग्रॅ/लि + पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ ग्रॅ/लि एससी) @ ६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. करपा (ग्रे मिल्ड्यू) रोग आढळल्यास अझॉक्सिस्ट्रोबिन १८.२% डबल्यू/डबल्यू + डिफेनोकोनॅझोल ११.४% डबल्यू/डबल्यू एससी @ १० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी किंवा कार्बेन्डाझिम १२% + मॅन्कोझेब ६३% डबल्यूपी @ २० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

नांदेड येथे शेतकऱ्यांना सल्ला देण्यात येतो की, प्रत्येक वेचणीतील कापूस (कापसाचे ढीग) वेगवेगळे साठवावेत. साठवणुकीपूर्वी कापूस सावलीत चांगला वाळवावा. स्वच्छ आणि सुरक्षित कापूस वेचणीसाठी कापूस तोडणी अ‍ॅप्रन वापरावा. गुलाबी बोंडअळीचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीपेक्षा (ETL) जास्त म्हणजे सलग तीन रात्री प्रति सापळा ५ ते ८ पतंग अथवा हिरव्या बोंडांपैकी ५ ते १०% बाधित असल्यास, फेनव्हॅलरेट २० ईसी @ २०० मिली किंवा लॅम्ब्डा-सायहॅलोथ्रिन ५ ईसी @ २०० मिली किंवा सायपरमेथ्रिन १० ईसी @ २५० मिली किंवा सायपरमेथ्रिन २५ ईसी @ १०० मिली किंवा डेल्टामेथ्रिन २.८ ईसी @ २०० मिली किंवा अल्फामेथ्रिन १० ईसी @ १२० मिली किंवा फेनप्रोथ्रिन १० ईसी @ ३०० मिली प्रति एकर या प्रमाणात फवारणी करावी. पानांवरील बुरशीजन्य डाग आणि बाहेरील बोंड कुज या रोगांच्या नियंत्रणासाठी अझॉक्सिस्ट्रोबिन १८.२% + डिफेनोकोनॅझोल ११.४% एससी @ १ मिली किंवा प्रॉपिकोनॅझोल २५ ईसी @ १ मिली किंवा थायोफानेट मिथाइल ७० डबल्यूपी @ २.५ ग्रॅम किंवा कार्बेन्डाझिम ५० डबल्यूपी @ ०.४ ग्रॅम किंवा (कार्बेन्डाझिम १२% + मॅन्कोझेब ६३% डबल्यूपी) @ २.५ ग्रॅम किंवा क्रेसॉक्सिम मिथाइल ४४.३ एससी @ १ मिली किंवा प्रोपिनेब ७० डबल्यूपी @ २.५ ग्रॅम किंवा (मेटिरॅम ५५ % + पायराक्लोस्ट्रोबिन ५% डबल्यूजी) @ २ ग्रॅम किंवा (फ्लक्सापायरॉक्सॅड १६७ ग्रॅ/लि + पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ ग्रॅ/लि एससी) @ ०.६ मिली प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. राखाडी बुरशी रोगाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी सल्फर ८० डबल्यूपी @२५ ग्रॅम किंवा कार्बेन्डाझिम ५० डबल्यूपी @१० ग्रॅम किंवा क्रेसॉक्सिम मिथाइल ४४.३ एससी

@१० मिली प्रति १० लिटर फवारणी करावी. टीएसव्हीसाठी उपाय म्हणून फुलकीडीचे व्यवस्थापन करावे.

राहुरी येथे, शेतकऱ्यांना सल्ला देण्यात येतो की कापसाचे बियाणे योग्यरित्या वाळल्यानंतर, तेजस्वी सूर्यप्रकाशाच्या वेळी जेथे बोंडे व्यवस्थित उघडली असतील तेथे कापसाची वेचणी करावी. चांगले उघडलेले बोंडे आणि खराब झालेले बोंडे वेगवेगळे निवडावे आणि ते कोरड्या जागी वेगळे साठवावे.